

מערכת הבחירות 2009: כמו בכל העולם, הצטלמו ראשי המפלגות הגדולות, כשהם אחוזים בידיהם תינוקות. כל השלושה - בנימין נתניהו, ציפי לבני ואהוד ברק - הבטיחו עתיד טוב יותר לילדינו

10 בפברואר 2009 - בחירות לכנסת ה-18

הדרך לבחירות 2009

החקירה התחילה; אולמרט בנאום לאומה: לא לקחתי אגורה לכיסי

הכנסת ה-17 החזיקה מעמד מעט פחות משלוש שנים. הבחירות לכנסת ה-18 היו צריכות להתקיים בנובמבר 2010. מה הוביל להקדמת הבחירות? לפני כחמישה חודשים רעשה הארץ, כאשר התחילו החקירות נגד ראש הממשלה אהוד אולמרט. כמעט בכל יום התפרסמו גילויים (ידיעות, פרטים) על עברות פעניני כספים שבהם היה חשוד אהוד אולמרט. פרשת המעטפות של טלנסקי ופרשת "ראשון-טורס" גרמו לרעידת אדמה פוליטית. לכולם היה ברור כי במצב עניינים זה, לא יוכל אולמרט להחזיק ימים רבים בתפקידו. זאת היתה גם ההרגשה במפלגתו - קדימה. את היוזמה (האיניציאטיבה) לקח יושב-ראש העבודה

אהוד ברק. הוא הודיע כי במצב הקיים, לא יוכל לשבת לאורך ימים בממשלה בראשות אולמרט, וכי על אולמרט להתפטר. כך התחילו הדברים להתגלגל. בקדימה הבינו כי אין ברירה, והחליטו לקיים פריימריס כדי לבחור יושב-ראש חדש למפלגה, והוא שיקים גם ממשלה חדשה. בפריימריס ניצחה ציפי לבני. אולמרט התפטר; ממשלתו הפכה לממשלת מעבר. לבני פתחה במגעים (שיחות, פגישות) להקמת ממשלה חדשה, אבל נכשלה (לא הצליחה). הכנסת החליטה לקיים בחירות מוקדמות ב-10 בפברואר.

רוב הבחירות בישראל היו בחירות מוקדמות

ב-61 שנות המדינה הלכו אזורי ישראל 18 פעמים לקלפי, לבחירות לכנסת ולראשות הממשלה. בממוצע, נערכו בחירות כלליות פעם ב-3.4 שנים. חוק הבחירות בישראל קובע, כי בחירות לכנסת מתקיימות אחת לארבע שנים, בתחילת חודש נובמבר. הממוצע של בחירות בכל 3.4 שנים הוא תוצאה של חוסר יציבות (סטביליות) פוליטית. ממשלות וקואליציות קמו, נפלו והתחלפו, וכמעט שלא היתה כנסת שהחזיקה מעמד קרנציה (תקופת כהונה) מלאה. חוק הבחירות מאפשר את הקדמת הבחירות, כאשר

יש לכך רוב בכנסת. ערב הבחירות לכנסת ה-18, רק מעטים מאמינים כי המצב השתנה, וכי הכנסת ה-18 תחזיק מעמד ארבע שנים וחצי (הבחירות הבאות צריכות להתקיים בנובמבר 2013). יחסי הכוחות ערב הבחירות מלמדים, כי מלאכת הקמת הממשלה תהיה הפעם קשה במיוחד, וכי הסיכוי לממשלה יציבה - נמוך.

מלחמת הסקרים

בעולם הדמוקרטי אין מערכת בחירות בלי סקרים. הסקרים קובעים מראש מי ינצח ומי יפסיד בבחירות, והם מלווים את מערכת הבחירות מתחילתה ועד סופה. לפי הסקרים, המפלגות קובעות את תוכנית הפעולה שלהן ואת מסע הבחירות. את הסקרים מנהלים אנשי מקצוע, לפי הזמנה של המפלגות ושל כלי התקשורת, והם נחשבים לאובייקטיביים. במערכת הבחירות לנשיאות בארה"ב התפרסמו סקרים בכל יום, והיתה להם השפעה רבה מאוד על מערכת הבחירות ועל תוצאות הבחירות. האם אפשר לסמוך על הסקרים? בדרך כלל כן. עד היום, רוב הסקרים ברוב מערכות הבחירות הוכיחו את עצמם, והטעויות היו בדרך כלל במדגמים, שהתפרסמו מיד לאחר שנסגרו הקלפיות.

העיתונאי גדעון רייכר, מספר 2 ברשימת הגמלאים, בביקור בבית אבות

פנים חדשות במרצ: העיתונאי ניצן הורוביץ (ממין) - ליד מנהיג מרצ חיים אורון

מנהיג ש"ס אלי ישי; ש"ס פחות עדתית מאשר בעבר

אביגדור ליברמן: לא רק פוליטיקה

ממשלות, ולפגוע בציבוריות (סטביליות) של המשטר הדמוקרטי.

בשיטת הבחירות בישראל, אחוז החסימה הוא בשיעור של שני אחוזים. בעבר, עמד אחוז החסימה על אחוז אחד; אחר כך עלה לאחוז וחצי, ולשני אחוזים. המפלגות הגדולות בפנסת רוצות להעלות את אחוז החסימה, ועל שולחן הפנסת ה-17 היתה הצעת חוק להעלות את אחוז החסימה ל-2.5 אחוזים.

כדי שמפלגה תזכה במנדטים בפנסת, היא חייבת לעבור את אחוז החסימה - לקבל לפחות שני אחוזים ממספר הקולות הפזרים. אם שיעור ההצבעה בבחירות לפנסת ה-18 יהיה כ-65 אחוזים, יעמוד אחוז החסימה על כ-68 אלף קולות. כלומר, מפלגה שתקבל פחות מ-68 אלף קולות - לא תיכנס לפנסת, גם אם 68 אלף קולות יכולים להיות שווים לשלושה מנדטים.

מה סוד פזחה של ישראל ביתנו?

אין ספק שעד ערב הבחירות, ההפתעה של מערכת הבחירות לפנסת ה-18 היא מפלגתו של אביגדור ליברמן, ישראל ביתנו. כל הסקרים מראים עלייה של כ-40-50 אחוזים בכוחה של המפלגה - מ-11 ל-18 מנדטים.

ישראל ביתנו התחילה בעבר את דרכה כמפלגה של עולים מרוסיה ומחבר המדינות. היא גדלה והתרחבה, וזכתה לתמיכה של חלקים רבים בציבור. במפה הפוליטית, ישראל ביתנו היא מפלגת ימין; יש אומרים - מפלגת ימין קיצוני.

למנהיג המפלגה אביגדור ליברמן יש כוח רב והשפעה רבה. הוא הצליח לצרף למפלגה כמה אישים מהמשך - בעמוד הבא, עמוד 4

ההצבעה הממוצעת כ-78.5 אחוז. בעבר הרחוק הגיע שיעור ההצבעה ליותר מ-80 אחוזים.

ככל שעוברות השנים, שיעור ההצבעה נמצא בירידה. בבחירות הקודמות, של 2006, נרשם שיעור ההצבעה הנמוך ביותר בתולדות הבחירות בישראל: 63 אחוזים. הסיבות לכך: הציבור בישראל מתעניין פחות בפוליטיקה, ויש פחות אמון במפלגות.

יש סימנים לכך שגם בבחירות היום יהיה שיעור ההצבעה נמוך, אולי אפילו נמוך יותר מאשר בבחירות הקודמות.

שיעור הצבעה נמוך פוגע במפלגות הגדולות ועוזר למפלגות הקטנות, וגם נותן ליותר רשימות סיכוי לעבור את אחוז החסימה. בבחירות היום יש גורם (פקטור) נוסף שיכול להשפיע על שיעור ההצבעה: מזג האוויר. גם גורם זה פוגע בדרך כלל במפלגות הגדולות ועוזר למפלגות הקטנות.

מבין 33 הרשימות המתמודדות בבחירות, ל-13 מפלגות יש ייצוג בפנסת ה-17. לפי הסקרים וההערכות (הדעות) במערכת הפוליטית, יהיו בפנסת הבאה 12 מפלגות. הגמלאים לא יעברו פנראה את אחוז החסימה, ומבין המפלגות האחרות, יש סיכוי קטן שאחת מהמפלגות הירוקות תעבור את אחוז החסימה.

33 רשימות - רובן לא יעברו את אחוז החסימה

אחוז חסימה - זו השיטה הקיימת במדינות הדמוקרטיות, כדי למנוע ריבוי מפלגות קטנות בכתיב הנבחרים. במבט ראשון (במחשבה ראשונה), יש כאילו סתירה (קונטרסט, ניגוד) בין דמוקרטיה לבין שיטה הבאה למנוע ייצוג של מפלגות ורעות; אבל המטרה של אחוז החסימה היא למנוע מצב של מפלגות קטנות יהיה במקרים רבים כוח רב להשפיע על הקמת

הסימן לכך שהסקרים הם אובייקטיביים ושלאפשר לסמוך עליהם בדרך כלל - הוא בכך שהתוצאות ברוב הסקרים דומות זו לזו, פחות או יותר.

בבחירות 2009, בלטו בסקרים ארבעה דברים: מהיום הראשון, הראו הסקרים ניצחון ברור של הליכוד. לפי הסקרים הראשונים, לפני חודשיים, קיבל הליכוד בין 34 ל-36 מנדטים, וככל שמועד (תאריך) הבחירות התקרב, קטן מספר המנדטים, וערב הבחירות ירד ל-25-28.

קדימה איבדה מכוחה. היו לה עליות וירידות. הפער (המרחק) בינה לבין הליכוד נע בין 7 ל-3 מנדטים, וערב הבחירות היה הקרב בין הליכוד לקדימה כמעט צמוד (שווה).

לכל אורך הסקרים, היתה עלייה בכוחה של ישראל ביתנו. הסקרים הראשונים הראו 14 מנדטים (לישראל ביתנו יש היום 11 חברי פנסת), והסקרים האחרונים הראו 18 מנדטים, עם סיכוי לעלייה נוספת.

כל הסקרים הראשונים הראו ירידה חדה למפלגת העבודה - מ-19 מנדטים בפנסת ה-17 ל-10-11 מנדטים. בחודש האחרון, בעיקר לאחר הצלחתו של שר הביטחון בניהול המלחמה בעזה, עלתה מפלגת העבודה ל-16-17 מנדטים, ואחר כך ירדה. ערב הבחירות, הראו הסקרים 14-15 מנדטים לעבודה.

כל המפלגות האחרות שמרו פחות או יותר על כוחן. כמעט כל הסקרים הראו, כי לשום מפלגה קטנה וחדשה אין סיכוי לעבור את אחוז החסימה.

התחזית: שיעור הצבעה נמוך

שיעור (אחוז) ההצבעה בבחירות בישראל היה רוב השנים גבוה, אפילו גבוה מאוד ביחס (בהשוואה) למדינות דמוקרטיות. עד שנות התשעים, היה שיעור

המשד מעמוד 3

10 בפברואר 2009 - בחירות לכנסת ה-18

חשובים, ביניהם השר לשעבר ואחד מראשי הליכוד עוזי לנדאו.

הסיסמה המרכזית של ישראל ביתנו בבחירות היא: "אין אחרות בלי נאמנות", ונראה שסיסמה זאת הביאה לפי שעה להצלחה גדולה.

ליברמן מנהל זה שנים מאבק חריף נגד ראשי המגזר הערבי בישראל. הוא מאשים אותם, בעיקר, בחוסר נאמנות למדינת ישראל, בתמיכה בארגוני ההתנגדות והטרור הערביים, ובאי מילוי חובות אחריות (גיוס לצה"ל, שירות לאומי). ליברמן טוען, כי מי שאינו נאמן - אינו יכול ליהנות מזכויות שיש לאזרחי המדינה.

בחברה הישראלית יש בשנים האחרונות נטייה (הליכה לכיוון) ברורה ימינה. רוב הציבור אינו מאמין עוד באפשרות לשלום עם הפלסטינים ובחיים משותפים עם ערביי ישראל. על רקע זה יש הצלחה גדולה לישראל ביתנו, וזה כנראה סוד כוחה.

בין בחירות 2009 לבחירות קודמות

מערכת הבחירות של 2009 היתה לא מעניינת ורדומה ("ישנה"). זו הודעה במערכת הפוליטית וההרגשה בציבור. הסימן הבולט לחוסר העניין בבחירות היו תשדירי הבחירות בטלוויזיה. הרייטינג (מספר הצופים) בתשדירים אלה היה נמוך מאוד.

בחירות 2009 שונות בכמה דברים בולטים (חשובים) ממערכות בחירות קודמות. הנה כמה דוגמאות:

- מערכות הבחירות הקודמות היו יותר מגוונות (היה בהן יותר צבע): התקיימו אספות, עצרות גדולות, היו הרבה יותר שלטים ברחובות. כמעט על כל מכונית שנייה היה סטיקר (מדפקה ועליה סיסמה) של אחת הרשימות.

- תשדירי הבחירות בטלוויזיה היו יותר מגוונים; הם פחות חזרו על עצמם; בתשדירים הופיעו אומנים.

- בכל מערכות הבחירות נערכו עימותים (קונפרונטציות) ישירים בטלוויזיה, בין ראשי המפלגות הגדולות והמועמדים לראשות הממשלה. לאחר העימותים נערכו סקרים, כדי לבדוק מי "ניצח". הסקרים הראו כי לעימותים היתה השפעה על המצביעים.

ערב הבחירות: סיכוי לשחרור קרוב של גלעד שליט

תצלום: אלעד גרשור

גלעד שליט: 961 ימים בשבי

בימים האחרונים יש יותר סימנים לכך שחלה (היתה) התקדמות רבה במגעים (שיחות, פגישות) לשחרורו הקרוב של גלעד שליט.

בקהיר נמשכו בימים האחרונים שיחות בין ראשי השלטון במצרים לראשי החמאס על הסדר להפסקת אש, שיכלול את (שהיה בו) שחרורו של גלעד שליט.

החמאס אינו מוכן כנראה לוותר על שני תנאים לשחרורו של גלעד שליט: פתיחת המעברים לרצועת עזה, ושחרור אלף אסירים פלסטינים. ברשימת האסירים שהחמאס דורש לשחרר יש עשרות אסירים שיש להם "דם על הידיים" (שהיו אחראים לפגיעים קשים, שבהם נרצחו ונפצעו ישראלים).

האלוף (במילואים) עמוס גלעד חזר וביקר במצרים, קיבל פרטים על השיחות, והציג בפני המצרים את העמדה של ישראל. פירושלים נערכה ישיבה חשובה של "המטבחון" (השרים הבכירים), שדנה בהצעות, ונראה שפסופו של דבר יהיה הסדר, שיבטיח - מוקדם או מאוחר יותר - את שובו הביתה של גלעד שליט (ראו גם ידיעה בעמוד 1).

במערכת הפוליטית נשמעו בימים האחרונים דעות, כי ראשי קדימה והעבודה עושים כל מאמץ להביא להפסקת אש ולשחרורו של גלעד - לפני הבחירות, בהנחה (השערה, מחשבה) כי הדבר יחזק את כוחן בבחירות ויחליש את הימין.

ראש הממשלה, שר הביטחון ואישים אחרים טוענים כי אין שום יסוד לידיעות האלה, וכי דיבורים אלה רק מביאים נזק לישראל.

תצלום: ארי פ

מעט צבע במערכת הבחירות: ציפי לבני שרה ורוקדת במועדון, עם דנה אינטרנשונל

כמה מהשינויים במערכת הבחירות של 2009 היו שינויים לטובה:

- הנושא הערתי תפס הפעם מקום פחות חשוב, וכמעט שלא הורגש. בעבר הרחוק היו בכנסת רשימות עריות (תימנים, ספרדים, תמ"י ועוד); הפעם, גם ברשימות הקטנות ש"רצו" בבחירות - כמעט לא היו רשימות עריות. הרשימה העדתית היחידה שנשארה בכנסת היא ש"ס; אם כי לנושא הערתי כמעט שאין היום משמעות בש"ס.
- בבחירות 2009, כמעט שלא נרשמו מעשי אלימות ועברות על החוק.

מה קורה במגזר הערבי?

14 אחוזים מבצלי זכות הבחירה בישראל הם ערבים. 14 אחוזים הם כ-17 מנדטים בכנסת. זהו כוח גדול וחזק; אבל הרשימות הערביות בכנסת לא הצליחו עד היום להשיג יותר מ-10 מנדטים. המגזר הערבי נותן קולות רבים למפלגות הציוניות. במפלגות אלה יש בדרך כלל עוד שניים-שלושה חברי כנסת ערבים. אם נצטרף אליהן את חברי הרשימות הערביות, יש בכנסת ייצוג כמעט מלא לערביי ישראל.

נזכיר עוד כי בכל הכנסות שהיו עד היום, היו חברי כנסת דרוזים, ובכנסת ה-18 יהיה כנראה מספר שיא של חמישה חברי כנסת דרוזים.

בחירות 2009 נערכות זמן קצר לאחר מבצע "עופרת יצוקה". היחסים בין ערבים ליהודים מתוחים, והדבר ישפיע כנראה על שיעור ההצבעה במגזר הערבי. הוא יהיה כנראה נמוך במיוחד - בין 50 ל-60 אחוזים, כאשר חלק מהמצביעים מתכוננים להצביע בפתק לבן.

שיעור הצבעה נמוך במגזר הערבי פוגע בראש ובראשונה במפלגות הערביות, ולפי הסקרים, הן יפסידו בין 10 ל-20 אחוזים מכוחן - 8-9 מנדטים, במקום 10.